

A tudás alapú társadalom és a szerzői jogból. mint tudásgazdaságból eredő jövedelem

A szerző az információs társadalom fogalmi megközelítésétől kiindulva, a tudástársadalom és tudásgazdaság vázlatos ismertetésén keresztül eljut a szerzői jog tudásiparának továbbá a szerzői alkotások anyagi dimenzióinak bemutatásához. A tanulmány arra ad választ, hogy definiálhatók-e egy ország szerzői kreatív iparágai, mérhető-e ezek teljesítménye, továbbá milyen súlyt képviselnek a nemzetgazdaságban.

Kulcsszavak: *tudástársadalom, szerzői jog, kreatív ipar, jövedelem*

Szerzői információ:

Tattay Levente vállalati jogászként és a Magyar Szabadalmi Hivatal munkatársaként dolgozott. Kutatási területe a szellemi alkotások joga. 1989-ben szerzett tudományos fokozatot. Jelenleg a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Karának egyetemi tanára. Több mint tíz monográfia és mintegy 250 magyar és idegen nyelvű szakcikk szerzője. Elérhetőség: tattay.levente@jak.ppke.hu

Így hivatkozzon erre a cikkre:

Tattay Levente. „A tudás alapú társadalom és a szerzői jogból. mint tudásgazdaságból eredő jövedelem”. *Információs Társadalom* XII, 2. szám (2012): 90–104.

<https://dx.doi.org/10.22503/inftars.XII.2012.2.6>

A folyóiratban közölt művek

a Creative Commons Nevezd meg! – Ne add el! – Így add tovább! 4.0

Nemzetközi Licenc feltételeinek megfelelően használhatók.

Tattay Levente

A tudás alapú társadalom és a szerzői jogból mint tudásgazdaságból eredő jövedelem¹

1. A tudástársadalom fogalmi megközelítése

Az információs társadalom és a tudástársadalom

Az információs társadalom² távlati képét a japán Masuda professzor futurologus határozta meg az 1970-es években. Az információs társadalom olyan új típusú emberi társadalom lesz, amely teljes mértékben különbözik a jelenlegi ipari társadalomtól. A társadalom átalakulása és fejlődése mögött álló hatóerő *az információs javak termelése lesz*, nem pedig az anyagiaké. Olyan társadalom terveit körvonalazza, amely az anyagi javak bőséges fogyasztása helyett az ember kreativitását virágoztatja fel^{3,4}. Masuda professzor szerint az információs társadalomban az erkölcs és önfegyelem társadalmi részvétellel párosul, az ember és természet harmóniában élnek, és végül ahol a központosított hatalom és a hierarchia átadja a hatalmat egy sokközpontú társadalomnak.⁵

Az információs társadalom az Európai Közösség által kiadott népszerű ismeretterjesztő meghatározás szerint azon nagyszámú és *sokféle kihívás és lehetőség leírására szolgál*, amelyeket a gazdaságban a politika egészében *lezajlott modern információs és kommunikációs technológiai fejlődés hívott életre*. Legfontosabb elemeinek

- a multimédiát vagy a digitálisan tárolt adatok, szövegek, hangok, valamint képek összekapcsolását,
- a modern telekommunikációs rendszereket,
- a személyi számítógépeket és az
- internetet tartják.⁶

Mindenképpen említenünk kell Z. Karvalics László fogalmát az információs társadalomról:

¹ A tanulmány a Pázmány Péter Katolikus Egyetem TÁMOP 4.2.2./B-11/2-KMR-2011-0002 projekt keretében jelent meg.

² Az információs társadalomnak több szinonimája is van: tudástársadalomnak, tudás alapú társadalomnak, elektronikus társadalomnak is nevezik.

³ Joneji Masuda professzor 1980-ban jelentette meg „Az információs társadalom mint posztindusztriális társadalom” c. munkáját. Magyarul kiadta az OMIKK 1988-ban.

⁴ Balogh Zsolt György: Jogi informatika. Dialóg Campus Kiadó, Budapest–Pécs 1998. 145.

⁵ Mattelart, A: Az információs társadalom története. Budapest, Gondolat–Infonia, 2004, 112.

⁶ Werner Weidenfeld – Wolfgang Wessels: Európa A-tól Z-ig. Európai Integrációs Kézikönyv. Európai Bizottság, Brüsszel 1997. (Magyar változat. Információs társadalom címszó 103.)

„Az információs társadalom a gazdasági információ és tudás szektorának domináns-sá válása, illetve a társadalom információs és tudás alapú fordulata révén keletkezett új társadalomfejlettségi állapot és civilizációs minőség.”⁷

Az információs társadalomra több további fogalmat is alkalmaznak az informatikusok:

„Az információs társadalom szociológiai kifejezés az információ egyszerű, gyors és széles körű terjedése nyomán kialakuló társadalomra. Következésményei ma még beláthatatlanok. Pozitív, mert mindenki hozzáférhet a médiumhoz és publikálhat, így egyre nehezebb bárkinek valótlanságokat állítani. Negatív, mert a gyakorlatban a szegények és gazdagok közötti különbség növekszik, lévén ennek a fejlődésnek egy olyan infrastruktúra az alapja, amely a szegény régiókban és a harmadik világban hiányzik.”⁸

„Az információs társadalom: a társadalmi együttélés új módja, ahol az információ hálózatba tárolása, előállítás, áramlása stb. játssza a központi szerepet.”⁹

Sokan leegyszerűsítik az információs társadalom fogalmát, amikor azonosítják¹⁰ az internet elterjedésével.

Az Európai Közösség e téren új korszakot nyitó hivatalos dokumentuma *A szerzői jog és szomszédos jogok az információs társadalomban* című Zöld Könyv (1995)¹¹ volt, amely az információs vagy tudástársadalom lényegét a határon átnyúló új szolgáltatásokban, nevezetesen az *informatikában, a telekommunikációban és az audiovizuális szektorban* látta.¹² Az információs társadalom terminológia az információ szerepét hangsúlyozza a társadalomban, azzal, hogy a legszélesebben értelmezhető információ döntő tényező volt minden korábbi társadalomban.¹³ Egyértelműnek tűnik tehát, hogy az információs társadalomnak legfontosabb terméke az információ.

Az információs társadalom teljes értékű polgára csak az lehet, aki alkotó módon képes használni és létrehozni a társadalom legnagyobb tömegben termelődő termékét, az információt.¹⁴ Az információs társadalom akkor jön létre, ha a társadalom döntő többsége részt vehet abban, azaz birtokában van a technikai eszközöknek (számítógép stb.) és a felhasználásukhoz szükséges tudásnak.¹⁵

⁷ Z. Karvalics László: Az információs társadalom – mi az? Egy kifejezés jelentése, történeti és fogalmi környezete (tananyag). Szegedi Tudományegyetem. Szeged, 2007; függelék.

⁸ Angol–magyar informatikai értelmező szótár. Budapest, Panem kiadó, 2004; 132.

⁹ Információs társadalom; Az elmélettől a politikai gyakorlatig. Tankönyv; Budapest, 2007; 241.

¹⁰ Lloyd Ian: Legal Aspects of the Informaton Society. Butterworths, London, 2000.

¹¹ Urheberrecht und Verwandte Schutzrechte in der Informationsgesellschaft. Brüssel, 1995.

¹² Lásd 6. jegyzet 42. pont.

¹³ Csorba J.: A globalizáció az információs társadalommal kapcsolatos információtudományos gondolkodásban. INCO internetes folyóirat 1999/2. In Sajó: Az információs társadalom fogalmi megközelítése régi és új paradigmákon keresztül. <http://www.inco.hu/inco/7h.htm> Google által tárolt változat.

¹⁴ Csorba J.: A globalizáció az információs társadalommal kapcsolatos információtudományos gondolkodásban. INCO internetes folyóirat 1999/2. In Sajó: Az információs társadalom fogalmi megközelítése régi és új paradigmákon keresztül. <http://www.inco.hu/inco/7h.htm> Google által tárolt változat.

¹⁵ Lajtha Gy.: Az információ helyzete és jövőképe. INCO internetes folyóirat, 1999/2. In Sajó: Az információs társadalom fogalmi megközelítése régi és új paradigmákon keresztül. <http://www.inco.hu/inco/7h.htm> Google által tárolt változat.

Az információs társadalomnak sokan hangsúlyozzák a negatív oldalait, és azt, hogy egyenlőtlenséget teremt az országok között. *A kapitalizmus globális, alternatíva nélküli világhatalma és a nemzetközi pénztőke diktatúrája, a megavállalatok világméretű expanziója jellemzi az elkövetkező éveket, melyekben az információs és tudástársadalom egyeseknek új típusú esélyeket nyújt, de a többség számára növekednek az esélyegyenlőtlenségek.*¹⁶ Milliárdos nagyságrendű tömegek válnak a kommunikációs forradalom áldozatává, és veszélyeztetik a világ stabilitását.¹⁷

„Az információs társadalomban a termelés feletti kontrollt nem a hagyományos termelőerők feletti uralom, hanem az emberek interpretációs tevékenységének ellenőrzése lesz képes megvalósítani, a tömegtermelés helyébe a tömegkommunikáció lép.”¹⁸

A tudástársadalom vagy tudás alapú társadalom és a tudásgazdaság

A tudástársadalom és a tudás alapú társadalom kifejezések szinonimaként kezelendők. *A tudástársadalom nem azonos az információs társadalommal, annak fejlettebb változatát, magasabb szintjét képezi.* Abból kell kiindulni, hogy az információ nem egyenlő a tudással. A tudás emberközpontú ismeretanyag, amelynek az elsajátítása számítógépeknek sem tanítható, másrészt az információ fogalma általánosabb.¹⁹ A tudás szellemi tevékenységet feltételez, információnak pedig az olyan egyszerű adatok is tekinthetők, amelyek mögött semmilyen gondolat vagy kreativitás sem áll.

A tudástársadalom fogalmi megközelítéseivel is találkozhatunk a szakirodalomban. „A tudástársadalom fogalma nem azonos az információs társadalom kategóriájával, mert a tudástársadalom az információs társadalom magasabb szintjét jelenti. A tudástársadalom nem más, mint az ember (transzcendensen) kapott és a földi létben szerzett szellemének globális tudatként és globális tudástársadalomként való visszafordíthatatlan megvalósulása; *a tudástársadalom tehát (a téridő koordinátái között) az emberi kultúrák múltjának, jelenének hipotetikus összegezése egy konkrétan elérhető jövőkép formájában.*”²⁰

A rendelkezésre álló másik érdekes fogalmi megközelítés is az információ és a tudás különbségéből indul ki. „Az információ tehát vagy pusztán esetleges, vagy pedig szükségszerű ismeret, azaz tudás is. Egy interpretáció fennállhat, és szükségszerűen is fennállhat. Ezekből az összefüggésekből kitűnik, hogy az információ fogalma általánosabb, és a fentiek értelmében részként tartalmazza a tudás fogalmát is. Ennek megfe-

¹⁶ Beszteri B: A 20. század mérlege és a 21. század esélyei. INCO internetes folyóirat, 2000/1; In Sajó A: Az információs társadalom fogalmi megközelítése régi és új paradigmákon keresztül. http://www.inco.hu/inco_7h.htm Google által tárolt változat. Ropolyi L.: Információ, tudás, társadalom; Információs társadalom, 2006/1.

¹⁷ Beszteri B: A 20. század mérlege és a 21. század esélyei. INCO internetes folyóirat, 2000/1 In Sajó A: Az információs társadalom fogalmi megközelítése régi és új paradigmákon keresztül. http://www.inco.hu/inco_7h.htm Google által tárolt változat. Ropolyi L.: Információ, tudás, társadalom; Információs társadalom, 2006/1

¹⁸ Ropolyi L.: Információ, tudás, társadalom; Információs társadalom, 2006/1

¹⁹ Sajó A: Az információs társadalom fogalmi megközelítése régi és új paradigmákon keresztül. http://www.inco.hu/inco_7h.htm Google által tárolt változat.

²⁰ Varga Cs: Egységkor víziója: posztmodern utáni jövőkép poszt-neokonzervatív szemlélettel; INCO internetes folyóirat, 2000/1; In Sajó A: Az információs társadalom fogalmi megközelítése régi és új paradigmákon keresztül. http://www.inco.hu/inco_7h.htm Google által tárolt változat.

---

lelően a tudástársadalom vagy tudás alapú társadalom fogalma az *információs társadalom sajátos változatának megjelölésére szolgálhat, egy olyan információs társadalmi forma megnevezésére, amelyben az információs szabadság révén képesek vagyunk különbséget tenni társadalmi viszonyaink reprodukciójához szükséges esetleges és szükséges meghatározottságai között, amely átmenet az esetlegesség birodalmából a szükségszerűség birodalmába*.²¹

A tudástársadalom fogalmi megközelítésével behatóan foglalkozik Farkas János az *Információs vagy tudástársadalom?* című könyvében.²² A könyv szerint (és a gyakorlatban) sokan nem tesznek különbséget információs társadalom és tudástársadalom között. A szerző véleménye szerint a tudás csak egyik formája a sokféle szervezett információnak. Ezek például a következők lehetnek: intelligencia, rejtett tudás, szimbiolumok szervezett rendszerei, szervezési tudás és menedzselt know-how.²³

Fontos, hogy magáról a tudásról legyen fogalmi megközelítésünk, és az, hogy a tudás mint fogalom elkülöníthető legyen az információ és adat fogalmától. Az adat: ami közvetlenül a szenzorokból és a változók megmért szintjéről tudósít.²⁴ Ezek események vagy entitások, amelyek szimbolikus formában reprezentálnak, és alkalmasak a felhasználásra.²⁵ Az adatok csak szervezett formájukban válnak információvá. Az információ az adatok feldolgozásának, reprezentációjának és értelmezésének a folyamatát jelenti. A tudás bizonyított és hasznos anyag termelése, és képes ezt az anyagot értelmezni.²⁶ Az információ a termelési rendszer jelenlegi vagy múltbeli státuszáról tájékoztat, addig a tudás megengedi az előrejelzést, az oksági összefüggéseket, vagy az arról szóló előíró döntéseket, hogy mit tegyünk.²⁷ A tudást az választja el az információtól, hogy a tudás aktív folyamat, rendelkezik az adatok értelmezésének a képességével, nem egyszerűen az adatbázis tartalmát jelenti.

A tudás különböző formákban létezik, megkülönböztethető három kategóriája:

- tudomány, amely magába foglalja az elismert törvényeket, elméleteket és eljárásokat;
- vélemények, amelyek jelenthetnek politikai szabályokat, valószínűségi paramétereket és heurisztikát.
- tapasztalatok, amelyek cselekvés feletti, történeti és megfigyelési adatok, amelyeket tudományos elemzés vagy véleménypreferencia tárgyává tehetünk, és új tudomány és vélemény építéséhez is alapul szolgálhatnak.²⁸

A tudástársadalom olyan társadalom, melyet a tudás hatalmas növekedése, a számítógép mint tudás alapú gépezet fejlődése; és e két jelenség, a tudás alapú technikák és a mechanizált tudás kognitív technikai komplexumává történő összefonódása jellemez.²⁹

²¹ Ropolyi L.: *Információ, tudás, társadalom; Információs társadalom*, 2006/1.

²² Farkas J.: *Információs vagy tudástársadalom?* Infonia szakkönyvek, Budapest, Aula Kiadó 2002, 102.

²³ Farkas J.: *Információs vagy tudástársadalom?* Budapest, Aula Kiadó 2002; 66.

²⁴ Bohn, R. E.: *Mesuring and Menaging Technological Knowledge*; Sloan Menagement rewiew, 1964; 61. In Farkas J.: *Információs vagy tudástársadalom?* Budapest, Aula Kiadó, 2002; 67.

²⁵ Earl M: *Information Management. The Organizational Dimension*. Oxford, Oxford University Press;

²⁶ In Farkas J.: *Információs-vagy tudástársadalom?* Budapest, Aula Kiadó, 2002; 67.

²⁶ Farkas J.: *Információs vagy tudástársadalom?* Budapest, Aula Kiadó, 2002; 68.

²⁷ Bohn, R. E.: *Mesuring and Menaging Technological Knowledge*. Sloan Menagement rewiew, 1964; 61. In Farkas J.: *Információs vagy tudástársadalom?* Budapest, Aula Kiadó 2002; 65.

²⁸ Farkas J.: *Információs vagy tudástársadalom?* Budapest, Aula Kiadó, 2002; 68.

²⁹ Farkas J.: *Információs vagy tudástársadalom?* Budapest, Aula Kiadó, 2002; 68.

A tudásgazdaság

A tudásgazdaságot mint a tudástársadalom gazdasági vetületét az alábbi módon közelíthetjük meg: a tudásgazdaság középpontjában a pénz, a bevétel áll. Ezek a bevételek új típusú hálózati szolgáltatások megjelenésének köszönhetőek. A kialakuló új gazdaságban (new economy) megjelennek az elektronikus kereskedelem formái (e-business, e-commerce), az online tartalomszolgáltatás, az online reklám, az információbrókerség, és minden olyan elektronikus vagy azzal kapcsolatos tevékenység, amely bevételi forrása lehet az információs társadalom elvárásainak megfelelő új típusú szolgáltatásoknak.³⁰

2. A tudástársadalom dimenziói

Személyi számítógép használata

Az Institute for Management Development (IMD) Svájcban minden évben versenyképességi listát állít fel a világ legfejlettebb országairól. Ennek fontos adata az infrastruktúra adatai körében az egy főre eső személyi számítógépek száma.

A személyi számítógépek,³¹ PC-k (personal computer) használata a fejlett és közepesen fejlett országokban 400–1000 között mozog évente, ezer lakosra vetítve.³² A világszű 2009-ben Svédország volt, ahol 1000 főre 909 PC-használó esett. Hasonló a helyzet az USA-ban, amely 899-cel a második helyet foglalta el, Japán 710-es értékével csak a 23. helyen állt; Németország 794-es értékkel a 15. helyezett.³³ Bár nem minden személyi számítógéphez kapcsolódik internethasználat, a számítógépek száma és az internethasználat elterjedtsége között szerves kapcsolat van.

2009-ben Magyarország 1000 lakosra vetítve 413 PC-vel csak a 31. volt.

Internethasználat

Az internetet 1995-ben már 26 millióan használták, 1999-ben 201 millió, 2002-ben 580 millió volt az internethasználók száma.³⁴ Az internethasználók száma jelenleg meghaladja a kétmilliárdot.³⁵ Az ázsiai internethasználók száma 2011-ben

922,2 millió, az európaiaké 476,2 millió, az észak-amerikaiaké 271,1 millió volt.³⁶

Az internethasználat a fejlett és közepesen fejlett államokban évente 850 és 550 között ingadozik.³⁷ Világszű 2009-ben Izland volt 848 egységgel, az USA 794 internet-

³⁰ Sajó A: Az információs társadalom fogalmi megközelítése régi és új paradigmákon keresztül. <http://www.inco.hu/inco/7h.htm> Google által tárolt változat.

³¹ Tattay–Pogácsás–Pintz: Szellemi alkotások joga. Budapest, Szent István társulat, 2011. 44.

³² A Svájcban, Lausanne-ban székelő Institute for Management Development (IMD) minden évben közzéteszi a világ legjelentősebb 58 államának versenyképességi adatait.

³³ Annual Report of Institute for Management Development (IMD), 2010.

³⁴ Milassin, L.: Az információs társadalom és az EU szerzői joga. Doktori értekezés, Győr, 2008; 12.

³⁵ Az internethasználók száma 2011 végén 2,1 milliárd volt.

³⁶ besocial h. 2012/2; Ez történt 2011-ben az interneten weboldal

³⁷ Tattay–Pintz–Pogácsás: Szellemi alkotások joga. Budapest, Szent István társulat, 2011. 44.

---

használóval 10., Japán 805-tel a 9. Németország 733-cal 18.³⁸ Magyarország 560 internethasználattal 1000 lakosra vetítve 2009-ben a 34. volt.

Filmek, audiovizuális alkotások felhasználása

Az Európai Bizottság 96 milliárd euróra becsüli Európa audiovizuális szektorának értékét, mely évente megközelítőleg 1 100 filmet állít elő, több mint hatmillió főnek nyújtva megélhetést.³⁹ Az *EU ma a világ egyik legnagyobb filmgyártója: 2009-ben 1168 játékfilm készült* itt, míg az Egyesült Államokban 677.⁴⁰ Becslések szerint az Unióban a jegycladások mintegy 25%-át európai filmek teszik ki, míg az egyesült államokbeli filmek piaci részesedése 68%.⁴¹ Ezzel szemben az USA piacán az egyesült államokbeli filmek részesedése 93%, míg az európai filmeké 7% volt 2009-ben.⁴² Összehasonlításul India, Japán és Kína 2009-ben sorban 819, 456, illetve 445 filmet gyártott.⁴³ 2007-ben Franciaországban több mint 600, az Egyesült Királyságban 400, Németországban 200 filmgyártó működött.⁴⁴

3. A tudás alapú ipar tudományos fogalmi megközelítése a szerzői jogban

Az International Intellectual Property Alliance 1977–2001 közötti időszakban részletes felmérést végzett a tudás alapú, szerzői jogi felhasználáson alapuló termékekről és szolgáltatásokról, jelentését 2002-ben adta ki. Ez lehetővé tette a tudásipar fogalmának speciális szerzői jogi megközelítését. *A tudás alapú ipar magában foglalja az elsődleges szerzői jogi tevékenységet és a szerzői jogtól függő ágazatokat, a részlegesen szerzői jogi ágazatokat, továbbá az egyéb kiszolgáló ágazatokat.*

A szerzői jogi ágazatok megjelölése a WIPO⁴⁵ (World Intellectual Property Organisation) szerint:

³⁸ Annual Report of Institute for Management Development (IMD), 2010.

³⁹ DG Information Society and Media Multi-Territory Licensing of Audiovisual Works in the European Union, Final Report Prepared for the European Commission. October, 2010. http://ec.europa.eu/avpolicy/docs/library/studies/multiterr/exec_sum_en.pdf

⁴⁰ Összehasonlításul India, Japán és Kína 2009-ben sorban 819, 456, illetve 445 filmet gyártott. Európai Audiovizuális Megfigyelő Intézet: Focus 2010; In Az Európai Tanács Zöld Könyve az audiovizuális művek európai unióbéli online terjesztéséről: a digitális egységes piac lehetőségei és kihívásai. COM(2011) 427 végleges.

⁴¹ Az európai gyártású, az Egyesült Államokból finanszírozott filmekkel együtt.

⁴² Az Európai Tanács Zöld Könyve az audiovizuális művek európai unióbéli online terjesztéséről: a digitális egységes piac lehetőségei és kihívásai. COM(2011) 427 végleges.

⁴³ Európai Audiovizuális Megfigyelő Intézet: Focus 2010. In Az Európai Tanács Zöld Könyve az audiovizuális művek európai unióbéli online terjesztéséről: a digitális egységes piac lehetőségei és kihívásai. COM(2011) 427 végleges.

⁴⁴ Az Európai Tanács Zöld Könyve az audiovizuális művek európai unióbéli online terjesztéséről: a digitális egységes piac lehetőségei és kihívásai. COM(2011) 427 végleges.

⁴⁵ A Szellemi Tulajdon Világszervezete, az ENSZ szakosított szerve, amelyet 1967-ben alapítottak.

1. *Elsődleges szerzői jogi ágazatok („core copyright industries”);*
2. *Szerzőijog-függő ágazatok („interdependent copyright industries”, vagy „copyright dependent industries”, vagy „copyright hardware”);*
3. *Részlegesen szerzői jogi ágazatok („partial copyright industries”);*
4. *Egyéb kiszolgáló ágazatok („non dedicated support industries”).*

Az Elsődleges szerzői jogi ágazatok körébe tartoznak:

- irodalmi művek és sajtótermékek;
- zene, színművek, opera (előadóművészi produkciók);
- mozgóképek (tv- és video-alkotások);
- hang- és képfelvételek (mágneses vagy CD hordozón);
- számítógépes adatbázisok és szoftverek (ideértve az üzleti célú és játékprogramokat is);
- fotóművészet;
- hirdetések, reklámtevékenység termékei;
- tévé- és rádióprogramok létrehozása és a műsorszórás (beleértve a kábeltévés szolgáltatásokat);
- külön kategória a terjesztés (könyvtár, kereskedelmi hálózat);⁴⁶
- közös jogkezelő szervezetek.

1.

Vannak olyan szakterületek, amelyek ugyan szerzői jogi alkotásokat dolgoznak fel, de csak részben tartoznak ide (védett ipari termékek építészeti alkotások, textil és ruházati termékek).

2. *A szerzőijog-függő ágazatok*

A függő ágazatok, azaz *szerzői jogi alaptervékenységgel összefüggő ipari és kereskedelmi szolgáltatások, a szerzői jogi alaptervékenységgel összefüggő ipari, illetve szolgáltató tevékenység olyan termékek létrehozatalát célozza meg, melyek a szerzői jogi művek kibocsátásához alapvetően szükségesek.* Ezek az ágazatok a technikai háttérrel adják, olyan eszközöket – ”hardvereket” – állítanak elő, amelyeket az alkotások fogyasztására lehet használni (tévékészülék, fényképezőgép, számítógép).

A szerzőijog-függő ágazatok (az elsődleges szerzői jogi ágazatokhoz való viszony alapján) feloszthatók az elsődleges szerzői jogi ágazatoktól függő ágazatokra és a részlegesen szerzői jogi ágazatoktól függő ágazatokra.

Az elsődlegesen szerzői jogoktól függő ágazatok olyan javakat állítanak elő, amelyeket a fogyasztók az elsődleges szerzői jogi ágazatok termékeivel együtt használnak, ”fogyasztanak”:

- tévé- és rádió-vevőkészülékek;
- számítástechnikai eszközök;

⁴⁶ Siwek E. Copyright industries in the U.S. economy. The 2002 report. Economists Inco poretced, International Intellectual Property Alliance Washington 2002. Recenzió: Nádudvari Zoltán. Megjelent: Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle 2004/5.

-
- képet, hangot, filmet, elektronikus játékokat, DVD-felvételeket készítő és lejátszó készülékek;
  - ezek értékesítése és kölcsönzése;
  - számítógépek, hangszerek gyártása, kis- és nagykereskedelmi értékesítése, kölcsönzése.

A részlegesen szerzői jogi ágazatoktól függő ágazatok az alábbiakat foglalják magukba:

- fényképészeti eszközök és moziberendezések gyártása, kis- és nagykereskedelme,
- fénymásoló eszközök kis- és nagykereskedelme,
- üres rögzítő eszközök gyártása, kis- és nagykereskedelme,
- az ezekhez felhasznált (papír, fotókémiai mágneses, optikai jelrögzítő) anyagok.⁴⁷

3. Részlegesen szerzői jogi ágazatok

A részlegesen szerzői jogi ágazatok csoportjába azok a szektorok tartoznak, amelyeknek a tevékenysége nem teljes egészében irányul a szerzői jogilag védett alkotások előállítására. A WIPO metodikája ezeket gazdasági-társadalmi szerepüknek megfelelő súllyal veszi figyelembe az ún. copyright faktor szerint.⁴⁸ A részlegesen szerzői jogi ágazatok:

- ruházati, textil- és cipőáru,
- ékszerek és érmék,
- egyéb kézműves áru,
- bútorok,
- háztartási eszközök, porcelán és üveg,
- tapéták és szőnyegek,
- játékok,
- építészeti, mérnöki tervezés,
- múzeumok.

Egyéb kiszolgáló ágazatok

Egyéb kiszolgáló szektorok körébe olyan szektorok tartoznak, amelyek tág értelemben véve közvetítőként támogatják a szerzői jogilag védett áruk értékesítését.⁴⁹ Ide tartozik az általános kis- és nagykereskedelem, általános szállítás. Ebben a vonatkozásban meglehetősen alacsony (0,057–0,068) copyright faktorial lehet számolni.⁵⁰

A tudás alapú ipar fogalmi megközelítése *nem kizárólag a tisztán szerzői jogi alkotásokat, hanem az azok felhasználásához, a közösséghez eljuttatásához szükséges eszközök és készülékek kereskedelmi forgalmát is magában foglalja*. Lehet vitatni az elsődleges szerzői

---

⁴⁷ Penyigei K. – Munkácsi P: A szerzői jogi alapú ágazatok gazdasági súlya Magyarországon. Budapest, Magyar Szabadalmi Hivatal, 2005; 24.

⁴⁸ A copyright faktor azt a százalékos részarányt fejezi ki, amely megmutatja, hogy az ágazat tevékenységének, termelésének hány %-a tartozik a szerzői jog által védett alkotások közé.

⁴⁹ Simon Dorottya – Pusztaszeri Katalin – Tarr Péter: Szerzői jogi ágazatok gazdasági súlya Magyarországon 3. Budapest, Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala, 2012; 36.

⁵⁰ Simon Dorottya – Pusztaszeri Katalin – Tarr Péter: Szerzői jogi ágazatok gazdasági súlya Magyarországon 3. Budapest, Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala, 2012; 18.

alkotások fogalmi megközelítését, mivel egyértelműen ide sorolják be a szomszédos jogokat (előadó művészi teljesítmények, hangfelvételek előállítása, sugárzás és reklámtevékenység termékeit), nemcsak a szerzői jogi alkotásokat. Ugyanúgy lehet azt is vitatni, hogy a szerzői jogi alaptevékenységgel összefüggő ipari és szolgáltatóipari tevékenységhez miért tartozik hozzá a felhasznált anyagok értékesítése. *A fentiek ellenére a tanulmányban közölt adatok tudományosan megalapozottnak tekinthetők.*

4. A szerzői alkotások jövedelemnövelő hatása

A szerzői alkotások értékesítését nem teljesen szakszerű terminológiával tudás alapú vagy tudásiparból származó jövedelemnek nevezik az EU-ban és az Amerikai Egyesült Államokban. Közismert a szellemi alkotások jövedelemnövelő funkciója.⁵¹ *Az azonban kevésbé köztudott, hogy az ún. tudásiparból vagy tudás alapú iparból származó jövedelem a fejlett országokban milyen komoly részesedéssel bír a nemzeti jövedelem megtermelésében. Az ún. tudásipar szoros kapcsolatban van a szerzői joggal. Az információs társadalom kialakulása erőteljesen megnövelte a tudás alapú ipar révén realizált jövedelmeket.*

Az Európai Unió

A fejlett ipari államokban a szerzői jogi ágazatok 2009-ben 6–8 %-kal járulnak hozzá a nemzeti jövedelemhez.⁵² *A 2002-es becslések szerint jelenleg a szerzői alkotások terén a szoftvereknek, az adatbankoknak, számítástechnikának, audiovizuális alkotásoknak, tévé- és rádiókészülékeknek, zeneműveknek, valamint a képfelvételeknek, hangfelvételeknek, DVD-felvételeket készítő, valamint lejátszó készülékeknek kiemelkedő gazdasági jelentőségük van.*

*A 2002-es amerikai becslések szerint az Európai Közösségben a nemzeti jövedelem 5,3%-a eredt a tudásipar szerzői jogilag védett alkotásaiból. E jövedelem itt 450 milliárd eurót tett ki. A szerzői jogi szakterületen 5,2 millió embert foglalkoztatnak.*⁵³

Az EU által közölt, az egységes audiovizuális online piac létrehozásáról szóló 2011-es Zöld Könyvben közölt későbbi adatok némiképpen mások, mivel azok csak az audiovizuális piacra vonatkoznak.⁵⁴ Európában a kulturális ágazatok, ezen belül az audiovizuális ágazat részesedése az Unió gazdaságában jelentős mértékű: az uniós GDP mintegy 3%-át adó, évi 500 milliárd eurónyi piaci értéket előállító ágazatok hatmillió főt foglalkoztatnak.⁵⁵

⁵¹ A szellemi alkotások ára az áru szellemi értékkomponenseként jelentkezik, azaz beépül az azt megtestesített termék árába. Így egy illusztrált könyv ára magába foglalja a szerző és grafikus szerzői díját.

⁵² Simon Dorottya – Pusztaszeri Katalin – Tarr Péter: Szerzői jogi ágazatok gazdasági súlya Magyarországon 3. Budapest, Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala, 2012; 22.

⁵³ Siwek E. Copyright industries in the U.S. economy. The 2002 report. Economists Incorporated, International Intellectual Property Alliance Washington 2002. Recenzió: Nádudvari Zoltán. Megjelent: Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle 2004/5.

⁵⁴ Az Európai Tanács Zöld Könyve az audiovizuális művek európai unióbeli online terjesztéséről: a digitális egységes piac lehetőségei és kihívásai. COM (2011) 427 végleges.

⁵⁵ Tanulmány: The Economy of Culture in Europe. <http://www.keanet.eu/en/ecoculturepage.html>. Csak az Egyesült Királyságban az audiovizuális ágazatban a gyártás közvetlen hozzáadott értéke mintegy 4 milliárd GBP-t tesz ki évente, míg a közvetlen munkahelyek száma körülbelül 132 000 (2011 Study Creative UK, The Audiovisual Sector & Economic Success, 7.).

Az EU-ban 2002. évben végzett felmérés szerint az ún. elsődleges szerzői jogi ágazatok az alábbiakban járultak hozzá az egyes országok nemzeti jövedelméhez.

- Németország 3,5 %,
- Franciaország 3,4%,
- Olaszország 3,3%,
- Finnország 3,2%,
- Ausztria 2,3%.⁵⁶

Európa audiovizuális piaca

Az Európai Bizottság 96 milliárd euróra becsüli Európa audiovizuális szektorának értékét, mely évente megközelítőleg 1100 filmet állít elő, több mint hatmillió euró értékben.

Televíziós piac

Az Európai Unió a televíziózási idő rangsorában a világon a második; a világ bármely régiójánál több filmet állít elő, és több mint 500 online lekérhető mozgókép-szolgáltatásnak ad otthont. Emellett az ágazat felbecsülhetetlen mértékben járul hozzá Európa kulturális sokszínűségéhez, felszabadítva az abban rejlő hatalmas alkotói potenciált.⁵⁷ Az európai televíziós piac az amerikai után a világ második legnagyobb regionális piaca. 2006 és 2010 között 12%-kal bővült, ennek több mint felét 2009 és 2010 között teljesítette. 2010-re a piac éves forgalma elérte a 84,4 milliárd eurót. Európa 2010-ben is tartotta 29% körüli világgpiaci részesedését.⁵⁸

A televíziós műsorszórás megoszlása egyre sokrétűbb. A műholdas műsorszórás 2009-ben az EU televíziós piacából 31%-ot, a vezetékes szolgáltatás 30%-ot, a digitális földfelszíni televíziós műsorszórás 25 %-ot, míg az IPTV szolgáltatás ⁵⁹ 5%-ot tett ki.⁶⁰

Az IPTV szolgáltatás videojelet továbbít a telefonhálózat dedikált részén keresztül. A jel elkülönül az internet adatfolyamától, valamint a televíziókészülékekhez lineáris adás, illetve lekérhető szolgáltatás vételéhez telepített kiegészítő egységen keresztül érkező tartalomtól. A szolgáltatást egyre szélesebb körben kínálják a távközlési szolgáltatók⁶¹

---

⁵⁶ Penyigei K. – Munkácsi P.: A szerzői jogi alapú ágazatok gazdasági súlya Magyarországon. Budapest, Magyar Szabadalmi Hivatal, 2005; 71.

⁵⁷ European Commission: Green Paper on the online distribution of audiovisual works in the European Union: opportunities and challenges towards a digital single market, Brussels, 13. 7. 2011 COM (2011) 427 final.

⁵⁸ Idate News 541., 2011. január 12.

⁵⁹ Európai Audiovizuális Megfigyelő Intézet: Video on Demand and catch-up TV in Europe, 22. o. 22. In European Commission: Green Paper on the online distribution of audiovisual works in the European Union: opportunities and challenges towards a digital single market. Brussels, 13. 7. 2011 COM (2011) 427 final.

⁶⁰ Az elsődleges televízió-készülékre vonatkozó adatokat a Screen Digest szolgáltatta. European Commission: Green Paper on the online distribution of audiovisual works in the European Union: opportunities and Challenges towards a digital single marke., Brussels, 13. 7. 2011 COM (2011) 427 final. Idate News 541., 2011. január 12.

⁶¹ Európai Audiovizuális Megfigyelő Intézet: Video on Demand and catch-up TV in Europe, 22. o. 22. In European Commission: Green Paper on the online distribution of audiovisual works in the European Union: opportunities and challenges towards a digital single market. Brussels, 13. 7. 2011 COM (2011) 427 final.

Nyugat-Európa a legnagyobb IPTV-piac: 2010-ben a világ előfizetőinek 40%-át foglalta magában. Az IPTV rangsorát Franciaország vezeti a világpiac 23%-ával, mögötte Kína és az Egyesült Államok áll, 16-16 %-kal.⁶² Az EU televíziózási ideje a világ átlagánál magasabb, és világszerte a legnagyobb növekedést mutatta 2009 és 2010 között.⁶³

Filmpiac

Az EU ma a világ egyik legnagyobb filmgyártója: 2009-ben 1168 játékfilm készült itt, míg az Egyesült Államokban 677.⁶⁴ Becslések szerint az Unióban a jegycladások mintegy 25%-át európai filmek teszik ki, míg az egyesült államokbeli filmek piaci részesedése 68%.⁶⁵ Ezzel szemben az USA piacán az egyesült államokbeli filmek részesedése 93%, míg az európai filmeké 7% volt 2009-ben. Az online piaci részesedésekre vonatkozóan nem állnak rendelkezésre nyilvános adatok.

Lekérhető mozgókép-szolgáltatások (VoD-szolgáltatások). A lekérhető mozgókép-szolgáltatás (VoD) magában foglalja a „katalógusban szereplő” audiovizuális művek online forgalmazását és kölcsönzését. Az ilyen művek elsősorban játékfilmek, de megtalálhatók közöttük audiovizuális játékfilmek, dokumentumfilmek, oktatóműsorok, rajzfilmek stb. is. A VoD-szolgáltatások feltörekvő európai piaca dinamikus, sokrétű és gyorsan bővül, de ezzel együtt elmarad az Egyesült Államok piaca mögött. Összességében Európában 2008 végén több mint 500 lekérhető audiovizuális szolgáltatás volt elérhető különféle üzleti modellekben,⁶⁶ amelyek forgalma 544 millió eurót tett ki. Az előrejelzések szerint a VoD forgalma a következő néhány évben drasztikusan megnő, így az audiovizuális piacok jelentősebb szeletét képezi majd.⁶⁷ Nem lebecsülendők a tagállamok adatai. Az Egyesült Királyságban a VoD- (lekérhető mozgókép-) szolgáltatások 139 millió eurós forgalma a szórakoztató filmekből származó bevétel 3%-át tette

⁶² <http://www.telegeography.com/products/commsupdate/articles/2011/03/17/iptv-subscribers-reach-45-million-as-telecoms-achieve-10-percentage-penetration-rate/>

⁶³ Eurodata sajtóközlemény, 2011. március 24. In European Commission: Green Paper on the online distribution of audiovisual works in the European Union: opportunities and challenges towards a digital single market. Brussels, 13. 7. 2011 COM (2011) 427 final. Idate News 541, 2011. január 12. European Commission: Green Paper on the online distribution of audiovisual works in the European Union: opportunities and challenges towards a digital single market. Brussels, 13. 7. 2011 COM (2011) 427 final.

⁶⁴ Összehasonlítás India, Japán és Kína 2009-ben sorban 819, 456, illetve 445 filmet gyártott. Európai Audiovizuális Megfigyelő Intézet: Focus 2010. In European Commission: Green Paper on the online distribution of audiovisual works in the European Union: opportunities and challenges towards a digital single market. Brussels, 13. 7. 2011 COM(2011) 427 final. Idate News 541., 2011. január 12.

⁶⁵ Az európai gyártású, az Egyesült Államokból finanszírozott filmekkel együtt

⁶⁶ Európai Audiovizuális Megfigyelő Intézet: Video on Demand and catch-up TV in Europe, 2009. október, 113. In: European Commission: Green Paper on the online distribution of audiovisual works in the European Union: opportunities and challenges towards a digital single market, Brussels, 13. 7. 2011 COM(2011) 427 final. Idate News 541., 2011. január 12. Green Paper on the online distribution of audiovisual works in the European Union: opportunities and challenges towards a digital single market, Brussels, 13. 7. 2011 COM(2011) 427 final

⁶⁷ Forrás: A KEA „Multi-territory Licensing of Audiovisual Works in the European Union” c. tanulmánya; In: European Commission: Green Paper on the online distribution of audiovisual works in the European Union: opportunities and challenges towards a digital single market, Brussels, 13. 7. 2011 COM(2011) 427 final

---

ki 2009-ben, amely a kiskereskedelmi és kölcsönzési piac 8%-ának felelt meg.⁶⁸ A televíziós csatornák forgalma a szórakoztató filmekből származó bevétel 31%-át tette ki 2009-ben.⁶⁹

Az Amerikai Egyesült Államok

Az Amerikai Egyesült Államokban az ezredfordulón a nemzeti jövedelem 6%-a származott az ún. tudás alapú iparágakból, és ez a terület a munkavállalók 4%-át foglalkoztatja.⁷⁰ *Az 1990-es évek második feléből meglepő adat az, hogy az Amerikai Egyesült Államok nemzeti jövedelmének 5%-a a szoftveriparból származott.* Ez jelentős bevételnek számít, és az itt realizált összeg nagyobb volt, mint a repülőgépipar, az autógyártás vagy a vegyipar révén realizált összegnél. A tendencia fokozódott a harmadik évezred elején.

– A tudás alapú ipar révén realizált többletjövedelem összvolumene 1977 és 2001 között évi 117 milliárd dollárról 1326 milliárd dollárra növekedett,

– a tudás alapú ipar a nemzeti jövedelem létrehozásában az 1977 évi 5,9%-ról 12,9%-ra növekedett,

– a tudás alapú iparágakban foglalkoztatottak száma az 1977-es 4,5 milliószintről 2001-re 12,7 millióra növekedett,

– és végül a tudásiparban foglalkoztatottak aránya az 1977-es 5%-ról 9,4%-ra emelkedett 2001 végéig.

Feltétlenül meg kell jegyezni, hogy az ún. tudásipar jövedelmezősége az Amerikai Egyesült Államokban minden más iparágat megelőz. *A jövedelemnövekedési ütem a tudásiparban általában évi 6,7%,* lényegesen nagyobb, mint a GDP általános növekedési üteme (3%). A tudásipar jelentős élénkítő hatást gyakorolt az exportra is.⁷¹ Az USA élen jár a telekommunikációs szolgáltatások megújítása terén. Az Egyesült Államokban a VoD, a lekérhető online szolgáltatások piaca 2009-hez képest 33%-kal növelte részesedését, így 2010-ben a teljes kiskereskedelmi és kölcsönzési forgalom 13%-át tette ki.⁷²

⁶⁸ Az Egyesült Királyság Versenyügyi Bizottság „Movies on Pay TV Market Investigation” c. vizsgálatához készült „Pay TV and movies on pay TV” c. háttéranyag. In European Commission: Green Paper on the online distribution of audiovisual works in the European Union: opportunities and challenges towards a digital single market. Brussels, 13. 7. 2011 COM (2011) 427 final .

⁶⁹ Az Egyesült Királyság Versenyügyi Bizottság „Movies on Pay TV Market Investigation” c. vizsgálatához készült „Pay TV and movies on pay TV” c. háttéranyag. In European Commission: Green Paper on the online distribution of audiovisual works in the European Union: opportunities and challenges towards a digital single market. Brussels, 13. 7. 2011 COM (2011) 427 final .

⁷⁰ Siwek E. Copyright industries in the U.S. economy. The 2002 report. Economists Inco poreded, International Intellectual Property Alliance Washington 2002. Recenzió: Nádudvari Zoltán. Megjelent: Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle 2004/5.

⁷¹ Siwek E. Copyright industries in the U.S. economy. The 2002 report. Economists Inco poreded, International Intellectual Property Alliance Washington 2002. Recenzió: Nádudvari Zoltán. Megjelent: Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle 2004/5.

⁷² European Commission: Green Paper on the online distribution of audiovisual works in the European Union: opportunities and challenges towards a digital single market. Brussels, 13. 7. 2011 COM (2011) 427 final.

5. Hiteles, WIPO által kezdeményezett felmérés a szerzői jogi ágazatok gazdasági súlyáról Magyarországon

Az ezredfordulót követően a WIPO égisze alatt felmérték Magyarországon a szerzői jogi alapú tevékenység hozzájárulását a nemzeti jövedelemhez.⁷³ A felmérés a WIPO által kialakított, tudományos, statisztikai és gazdasági módszerekkel történt.

A felmérés mindazon tevékenységeket számba vette, *amelyik teljes egészében vagy részben a szerzői jog által védett alkotások létrehozására, terjesztésére, közvetítésére irányulnak, illetve a szerzői jogi alkotások „fogyasztásához” szükséges technikai háttérrel jelentik.*

Az elsődleges jogi ágazatok a kulturális szférát (irodalom, sajtó, zene, színház, film), valamint a szoftveripart ölelik fel. A technikai háttér ágazatok, szerzőijog-függő ágazatok⁷⁴ közé tartozik a *televízió, rádió, DVD, számítógépgyártás*, míg *a szerzői jogi szektor kiszolgáló ágazatoknak az általános kereskedelem, szállítás, általános telekommunikáció (telefon, internet) minősülnek.*

A teljes szerzői jogi szektor bruttó hozzáadott értéke 2002-ben 6,67 %-ot, 2006-ban 7,42 %-ot, 2009-ben 7,85 %-ot képviselt a nemzeti jövedelemhez viszonyítva⁷⁵, ami 2002-ben 987 millió forintra, 2006-ban 1 524 millió forintra, 2009-ben pedig 1700 millió forintra rúgott, 2002-ben 278 ezer főnek, 2009-ben 277 ezer főnek adtak munkát (összes foglalkoztatott létszám 7,1%-a majd 7,98 %-a).

A szerzői jogi ágazatok legnagyobb súllyal a bruttó kibocsátásban szerepelnek, 2002-ben 9,69%-ot, 2006-ban 11,54%-ot, 2009-ben 10,97%-ot tettek ki.⁷⁶ Fontos annak a megállapítása, hogy az egyes szerzői kategóriák milyen súllyal rendelkeznek a szerzői ágazatban. A nemzeti jövedelemhez a primér szerzői jogi ágazatok (sajtó, irodalom, zene, filmek stb.) hozzájárulása 66%-os. A szerzőijog-függő technikai háttérágazatok (tévékészülékek, rádiók, képmagnók stb.) aránya 17%, a részlegesen szerzői jogi ágazatok (ruházati cikkek, ékszerek, háztartási eszközök gyártása) 4%-ot képviselnek, végül pedig az egyéb kiszolgáló ágazatok (kiskereskedelem, szállítás) aránya 13%.⁷⁷

Nemzetközi összehasonlítás

A nemzetközi összehasonlítás eredményei azt igazolják, hogy Magyarország a szerzői jogi ágazatok nemzetközi jelentőségét tekintve az élvonalban van. A harminc országot magában foglaló mezőnyben a 2009-es felmérés szerint a nemzeti jövedelemhez való hozzájárulás (bruttó hozzáadott érték) tekintetében csak az USA, Ausztrália és Dél-Korea múlta felül hazánkat.⁷⁸

Németországban a „Kultur in Deutschland” elnevezésű bizottság alkotta meg a

⁷³ A felmérést az ENSZ Szellemi Tulajdon Világszervezete szakmai, módszertani útmutatással segítette.

⁷⁴ Penyigei K. – Munkácsi P.: A szerzői jogi alapú ágazatok gazdasági súlya Magyarországon. Budapest, Magyar Szabadalmi Hivatal, 2005; 24.

⁷⁵ Simon Dorottya – Pusztaszeri Katalin – Tarr Péter: Szerzői jogi ágazatok gazdasági súlya Magyarországon 3. Budapest, Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala, 2012; 21.

⁷⁶ Simon Dorottya – Pusztaszeri Katalin – Tarr Péter: Szerzői jogi ágazatok gazdasági súlya Magyarországon 3. Budapest, Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala, 2012; uo.

⁷⁷ Simon Dorottya – Pusztaszeri Katalin – Tarr Péter: Szerzői jogi ágazatok gazdasági súlya Magyarországon 3. Budapest, Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala, 2012; 23.

⁷⁸ Simon Dorottya – Pusztaszeri Katalin – Tarr Péter: Szerzői jogi ágazatok gazdasági súlya Magyarországon 3. Budapest, Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala, 2012; 8.

---

szertői jogi ágazatok anyagi súlyának számbavételi rendszerét. A szerzői jogi ágazatok fogalmát szűkítő értelmezéssel közelítették meg. A szerzői jogi ágazatok évi 60 milliárd eurós teljesítménnyel a nemzeti jövedelemhez 2,6 %-kal járultak hozzá.

Vizsgálták a kreatív ágazatok súlyát más államokban is Eszerint 2006-ban Ausztrália exportálta (0,42) a legtöbb kulturális terméket saját GDP-jéhez képest. Ez az arány az Egyesült Királyságnál 0,32%, Németországnál 0,17%, Magyarországon 0,07 % (az EU államok között 21-dikként rangsorolva).

A foglalkoztatottság a szerzői jogi ágazatokban – a német vizsgálat szerint – 3%, Svédországban, Hollandiában, Finnországban és Észtországban az összes munkaerő több mint 3%-át érinti. Németországban a szerzői jogi iparban foglalkoztatottak arány 2,4%, Magyarországon a foglalkoztatás 2%-os (Az EU-rangsorban 18.).⁷⁹

A WIPO módszerekkel történő, 2012-ben folytatott vizsgálat releváns eredményei:

A nemzeti jövedelemhez való hozzájárulás tekintetében negyedikek vagyunk 7,85 összértékkel (megelőzve többek között Kínát, Hollandiát és Kanadát).⁸⁰ A szerzői jogi ágazatok hozzájárulása a foglalkoztatottsághoz (7,89 érték) tekintetében az első három (Fülöp-szigetek, Mexikó, Bhután) követésével a hetedikek vagyunk, megelőzve többek között Kanadát, Kínát és Finnországot.⁸¹

Összefoglalás

A szerző az információs társadalom fogalmi megközelítésétől kiindulva, a tudástársadalom és tudásgazdaság vázlatos ismertetésén keresztül eljut a szerzői jog tudásiparának, továbbá a szerzői alkotások anyagi dimenzióinak bemutatásához.

A tanulmány arra ad választ, hogy definiálhatók-e egy ország szerzői kreatív iparágai, mérhető-e ezek teljesítménye, továbbá milyen súlyt képviselnek a nemzetgazdaságban. A Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala 2012-ben elvégezte a szerzői alkotások, szerzői jogi ipar nemzetgazdasági súlyának a számszerűsítő vizsgálatát a Szellemi Tulajdon Világszervezete (World Property Organisation, WIPO) által kialakított módszertan alapján. Az egységes metodika lehetővé tette nemcsak a korábbi nemzeti adatokkal, hanem a nemzetközi eredményekkel való összehasonlítást is.

---

⁷⁹ Dapp, T. – Ehmer P: Cultural and creative industries. Growth potencial in specific segments. Deutsche Bank Research, 2011. április 29. In Simon Dorottya – Pusztaszeri Katalin – Tarr Péter: Szerzői jogi ágazatok gazdasági súlya Magyarországon 3. Budapest, Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala, 2012; 10.

⁸⁰ Simon Dorottya – Pusztaszeri Katalin – Tarr Péter: Szerzői jogi ágazatok gazdasági súlya Magyarországon 3. Budapest, Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala, 2012; 37.

⁸¹ Simon Dorottya – Pusztaszeri Katalin – Tarr Péter: Szerzői jogi ágazatok gazdasági súlya Magyarországon 3. Budapest, Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala, 2012; 39.

A szerző által ismertett kutatás meglepő eredményekhez vezetett. Egyrészt a szerzői jogi ágazatok fejlettsége, gazdasági súlya vonatkozásában Magyarország világviszonylatban az elsők között van. Másrészt ezek az ágazatok 2009-ben 1700 milliárd Ft-tal gyarapították a GDP-t, és a nemzeti jövedelem egészében való részesedésük 7,85%-os volt.⁸²

⁸² Simon Dorottya – Pusztaszeri Katalin – Tarr Péter: Szerzői jogi ágazatok gazdasági súlya Magyarországon 3. Budapest, Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala, 2012; 21.